

ISLAM

NAJČEŠĆI SIMBOLI ISLAMA SU:

- zeleni polumesec sa zvezdom

- ili beli polumesec sa zvezdom na zelenoj površini

GLAVNE KARAKTERISTIKE ISLAMA

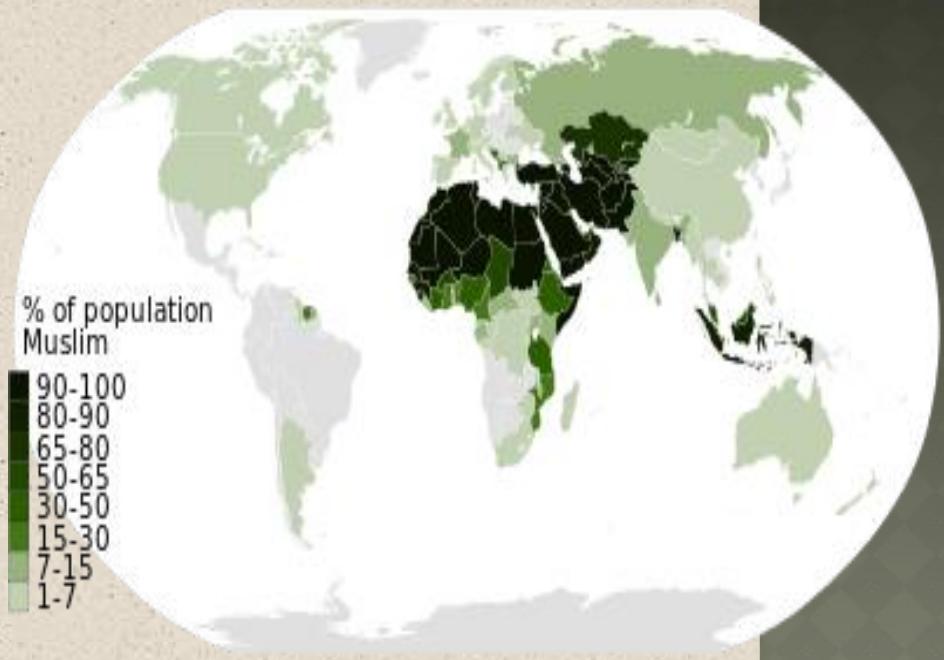
- „**ISLAM**” = POKORNOST BOŽJOJ VOLJI
- MUSLIMAN = onaj koji se pokorio Božjoj volji
- Bog: Alah
- Utemeljitelj: Muhamed
- Sveta knjiga: Kuran časni
- Svetište: Meka

- **Islam** monoteistička avramska religija koja potiče od učenja Muhameda iz 7. veka. Zasniva se na veri u jednog Boga izabranost Muhameda za božijeg poslanika, predodređenost ljudske sudbine, nagradu za dobra dela i kaznu za loša, sudnji dan i vaskrsenje mrtvih. Postulati islama objavljeni su u Kuranu, svetoj knjizi islama. Kuran je pisan na arapskom jeziku i sadrži 114 sura (poglavlja). Kuran je zbirka otkrovenja koje je od Boga, a preko anđela Gavrila , u pustinjskoj pećini primio Muhamed.

- Sledbenici islama se nazivaju muslimani, „oni koji se potčinjavaju“ Božjoj volji. U svetu ima 2 milijardi muslimana, što čini islam drugom najvećom religijom posle hrišćanstva. Gotovo svi muslimani pripadaju jednoj od dve glavne islamske grupe: sunitima (80%) ili šitima (20%).

DŽAMIJA

- Džamija je islamska bogomolja, mjesto klanjanja, zajedničke molitve muslimana. To, međutim, ne uključuje svetišta, objekte raznih sekti ili drugih duhovnih građevina.
- Reč „džamija“ dolazi od arapske riječi جامع a do južnih slovenskih jezika došla je preko turskog. Označava centralno mesto gde se vrši molitva petkom.

- U džamiji nema slika svetaca ili proroka, niti religijske muzike. Umjesto slikovnih prikazivanja religijskih podloga Biblije i priča o svećima, u džamijama se pojavljuje arapska kaligrafija (umjetnost lijepog pisanja), a umjesto hrišćanske crkvene muzike predavanje iz Kurana, uvek na arapskom jeziku. U vrijeme ramazana se recituje cijeli Kuran. Uz džamiju se često nalazi i medresa, što je arapska riječ za školu, koja je prije svega islamska, religijski obilježena obrazovna ustanova i obično čini sa džamijom jedinstven građevinski kompleks. Neki od najveličanstvenijih primjeraka ove vrste arhitekture nalaze se u Samarkandu.

Sveta džamija u Meki

◉ Džamija Nezavisnost, Džakarta

MUHAMEDOV ŽIVOTNI PUT

- Muhamed se rodio u **Meki** (Saudska Arabija) 570. god.
- u Meki je postojalo mnogobožačko svetište **Ćaba** - u njemu su se istovremeno divili Jahvi i poganskim bogovima (smatra se da je u davnini bilo posvećeno boginji plodnosti, a kasnije je tu Abraham trebao prineti sina Izaka)
- trgovci su **iskorištavali praznovjerje** naroda i dobro zarađivali
- pleme Koreiš, kojem je Muhamed pripadao, bilo je zaduženo za čuvanje Ćabe, pa se Muhamedu odmalena **zgadila** takva iskrivljena religioznost

MUHAMEDOV ŽIVOTNI PUT

- ... Muhamed je kao dete **izgubio roditelje**, pa ga je odgajao najpre deda, a potom stric
- bio je veoma siromašan i osećao se usamljen
- kao mladić, vodio je karavane bogate trgovkinje **udovice Hadidže**, s kojom se u svojoj 25. godini **oženio** i tako postao jako bogat (Hadidža je od njega bila starija 15 godina)
- kasnije se još **7 puta ženio** (jedna mu je žena bila Židovka, a jedna hrišćanka - verovatno su one sa svojim verama delom uticale na njegovu misao)
- ipak, nije bio zadovoljan s takvim načinom života, pa je napustio porodicu i **otišao živeti u pustinju**

MUHAMEDOV ŽIVOTNI PUT

- ... oko 610. god. Muhamed tvrdi da mu se **javlja Alah** preko **andjela Džibrijela** (Gabrijela), koji mu je naredio da piše Kur'an, te da te poruke prenese svojim sugrađanima
- takvo Božje objavlјivanje trajalo je **23 godine**, a objave su najpre zapisivane na palminom lišću, kamenju, kostima devinih lopatica..., a tek poslije Muhamedove smrti su zapisi sređeni i sakupljeni u svetu knjigu Kur'an
- kad je htio preneti Alahovu poruku stanovnici Meke ga **nisu hteli slušati** (trgovci su se bojali da će im propasti trgovina u Ćabi, pa su se pobunili)

MUHAMEDOV ŽIVOTNI PUT

- ... zato Muhamed odlazi **622. god.** u grad **Medinu**, čiji su ga stanovnici prihvatili (one koji ga nisu prihvatili, kao npr. Židovi, dao je protjerati ili ubiti)
 - ta se godina naziva **HIDŽRA** - to je **početak muslimanske ere** - ere edžirijane (od tada muslimani računaju svoje godine)
- u Medini Muhamed postaje ne samo verski, nego i politički vođa
- 630. god. Muhamed se **vraća u Meku** da je osvoji, ali su ga stanovnici i bez borbe prihvatili, a Ćaba je postala svetište posvećeno **samo Bogu Alahu**
- islam se počinje naglo širiti
- Muhamed umire 632. godine

ŠIRENJE ISLAMA

- nakon Muhamedove smrti islam se širio posebno na dva načina:
 - **putem svetog rata - džihada** (u ime Alaha su ubijali sve koji ga ne prihvaćaju; vjerovali su da svatko onaj tko ubije „nevjernika” odmah ide u dženet)
 - **putem širenja kulture** (islam je imao veoma razvijenu kulturu, znanost i filozofiju, pa su mnogi htjeli postati muslimani, kako bi pripadali tim kulturnim krugovima)
 - njegovo je širenje zaustavljeni tek u 15. st. u Španjolskoj
- danas islam slabi pod utjecajem „kulture Zapada” koja sve više utječe i na muslimane

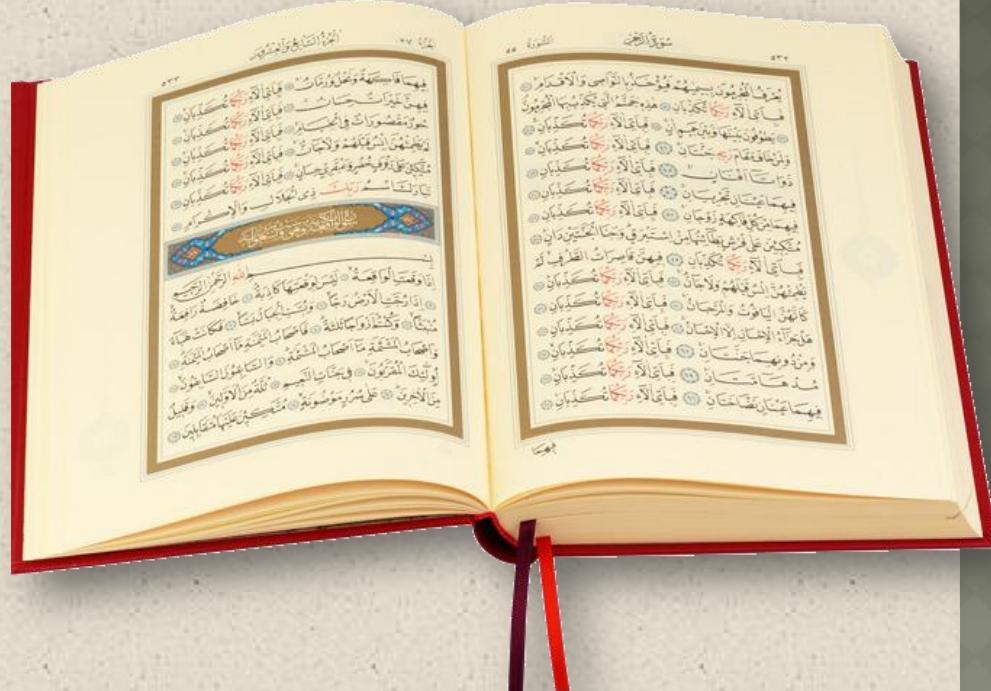
KUR'AN ČASNI

- muslimani smatraju da u Starom i Novom zavjetu nije savršena objava, nego se Bog potpuno objavio tek u Kur'anu
- riječ „**Kur'an**“ u prijevodu znači „**recitiranje Božjeg teksta**“
- u njemu je zapisana Božja objava, a onde se, osim verskih propisa, nalaze i propisi o ponašanju u svim životnim područjima (porodica, ekonomija, politika...)
- Kur'an je podeljen na:
 - **sure** (poglavlja) - ima ih **1 + 114** (prva sura se naziva El-fatiha i čini zasebnu cjelinu; ima 7 ajeta)
 - **ajete** (retke unutar poglavlja) - druga sura ima najviše ajeta (286), a svaka naredna sve manje i manje, tako da posljednja ima samo 6

KUR'AN ČASNI

- Kur'an se koristi samo **na arapskom jeziku** (mnogi ga muslimani znaju cijelog napamet)
- osim Kur'ana, muslimani cijene i:
 - židovsku **Toru** (koju nazivaju Tevrat)
 - **Psalme** (Zabur) i
 - **evanđelja** (Indžil)

SUNNA (PREDAJA)

- osim u Kur'anu, muslimani poticaj za svoj život pronalaze u Muhamedovu načinu života i u onome što je on propisao - to se naziva **SUNNA** ili predaja
- muslimani poštoju Alaha kao **jednog i jedinog Boga** (povratak na monoteizam, za razliku od hrišćanskog shvatanja Boga kao Trojstva)
- **Isusa** priznaju samo **kao proroka**, ali ne kao Boga
- najvažniji su im **proroci: Muhamed, Ibrahim** (Abraham), **Musa** (Mojsije), **Isa** (Isus), Izak, Jakov...
- poštuju i **Djevicu Mariju**, koju nazivaju Merjema
- veruju da posle smrti dobri idu u **dženet** (raj), a zli u **džehenem** (pakao) - shvaćaju ih kao mesta, a ne kao stanja)

PET SVOJSTVA ISLAMA

1. ISPOVEST VERE
2. MOLITVA
3. RAMAZANSKI POST
4. MILOSTINJA
5. HODOČAŠĆE

1. ISPOVEST VERE

- svaki musliman mora javno očitovati svoju vjeru - naglas govoriti kako je **samo jedan Bog - Alah, a Muhamed je samo Alahov prorok:**
EŠHEDU EN LAILAHE ILLE-L-LAH, VE EŠHEDU ENNE MUHAMMEDEN ABDUHU VE RESULUHU, što znači: »Ja vjerujem i očitujem da nema drugog Boga osim Allaha i vjerujem i očitujem da je Muhammed savršeno predan Bogu i Njegov poslanik.«
- Muhamed je samo prorok i zato ga se ne smije slikati (kako netko ne bi pao u napast da ga proglaši Bogom)

2. MOLITVA (NAMAZ)

- muslimani se mole **5 puta na dan**: ujutro, u podne, oko 16 sati, u predvečerje i kasno navečer
- **imam** (muslimanski službenik) ili mujezin poziva muslimane na molitvu s **minareta** (tornja džamije)
- mole se (klanjaju) ondje gde se nađu (ako je prigodno), **okrenuti prema Meki**, a prije molitve izvrše obredno pranje (operu ruke, lice i noge), i urede odijelo i mjesto (sag) na kojem klanjaju
 - muslimani klanjaju na malom sagu ili ovčijem runu, veličine otprilike 1x1m, koji se naziva postekija, i to tako da se izuju, a potom klanjaju (stoje, sagibaju se, kleknu, dodiruju čelom pod...). Pri tome izgovaraju riječi Allah akbar (Allah je velik) i mole El-fatihu
- **svakog petka u podne muslimani se mole u džamiji** (obično samo muškarci, ali u različim zemljama postoji različita praksa)

1. Pranje ruku do iza šaka

2. Izapiranje usta

5. Pranje ruku do iza laktu

6. Potiranje mokrom rukom ušiju i vrata

3. Izapiranje nosa

4. Pranje lica

7. Potiranje mokrom rukom prednjeg dijela glave (mesh)

8. Pranje nogu do iza članaka

OBREDNO PRANJE

Glavni sastavni dijelovi namaza (Namaski ruknovi)

Stupanje u namaz (Iftitah-i-ttekbir)

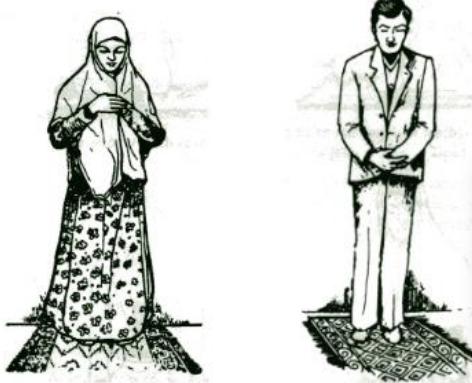
Početnim tekbirom (Iftitah-i-ttekbir) stupa se u namaz. Dignemo ruke, dlanovim okrenutim prema Kibli i izgovorimo: Allahu ekber. Muškarci dižu ruke u visini usiju dodirujući palcima mehki dio uha. Ženske dižu ruke u visini ramena. Prsti su ispruženi.

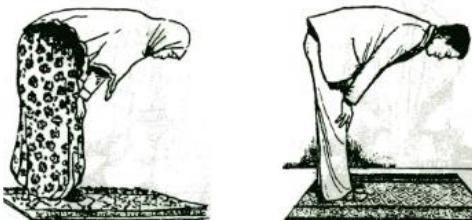
1. Iftitah-i-ttekbir: početni tekbir (Allahu ekber) s kojim se stupa u namaz (ženska i muška osoba)

Stajanje u namazu (Kijam)

Kada izgovorimo početni tekbir, stojimo mirno i skrušeno gledajući u mjesto gdje ćemo spustiti lice na sedždu i učimo (Kiraet). Noge treba rastaviti jednu od druge najmanje tri prsta, a ruke sastaviti desnu po lijevoj. Muškarci stavljaju ruke preko pasa, a ženske osobe ih stavljaju na prsa. Stajanje u namazu zovemo kijam. Ko zbog bolesti ili starosti ne može stojati, klanjat će sjedeći.

2. Kijam: stajanje u namazu, i 3. Kiraet: učenje Kur'ana na kijamu

5. Sedžda: spuštanje lica na tle pred Allahovim dž. š. veličanstvom. Kad smo stojeli izgovorili: »Rabbena lekel-hamde«, spuštamo se na tle govoreci »Allahu ekber« - činimo sedždu. Prvo spustimo koljena, zatim dlanove, a onda, između dlanova, čelo i nos. Na sedždi izgovaramo: »Subhane rabbijel-e'alâk tri puta. Izgovarajući tekbir dignemo glavu sa zemlje i nakratko sjedimo, a onda, na isti način, učinimo drugu sedždu. Sa sedžde se, govoreci »Allahu ekber«, dižemo na drugi rekak. Na sedždi gledamo niz lice, dotičemo tlo nožnim prstima, koljenima, dlanovima, nosom i čelom.

GLAVNI DIJELOVI NAMAZA

Selam namaz završavam predajom selama.
Selam se predaje ovako: okrenuvši glavu na desnu stranu, izgovorimo:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ

»Esselamu aleikum ve rahmetullah.« NEKA JE VAS SPAS I MILOST BOŽUAI! Zatim okrenemo glavu na lijevu stranu i izgovorimo iste riječi. Izgovarajući selam, gledamo u vrhove ramaena. Pošto predamo selam, proučimo:

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمَنْ لَكَ السَّلَامُ تَبَارَكَ يَا ذَلِيلَ الْجَاهَلَ وَأَنْلَكَ إِنَّمَا

»Allahumme ente-s-selamu ve minkes-selam. Tebarekta ja zel-dželali vel-ikram.« Bože, Ti si izvor spasja i od Tebe je svakome spas! Tebe veličamo i hvalemo, Gospoda veličine i plemenitosti!

Dok ovo učimo, potiremo se dlanovima po licu.

MOLITVA

3. RAMAZANSKI POST

- Ramazan je mesec u kojemu je Muhamed primio objavu, a cijeli taj mjesec muslimani poste, odnosno **od izlaska do zalaska sunca** ništa ne jedu, ne piju i nemaju spolne odnose
- takav je post za pravoverne muslimane vrlo **ozbiljno vrijeme** i nešto što treba posebno ceniti
- ipak, komercijalizacija obezvrjeđuje ta nastojanja, jer u mnogim zemljama kroz to vrijeme zamre dnevni, a oživi noćni život

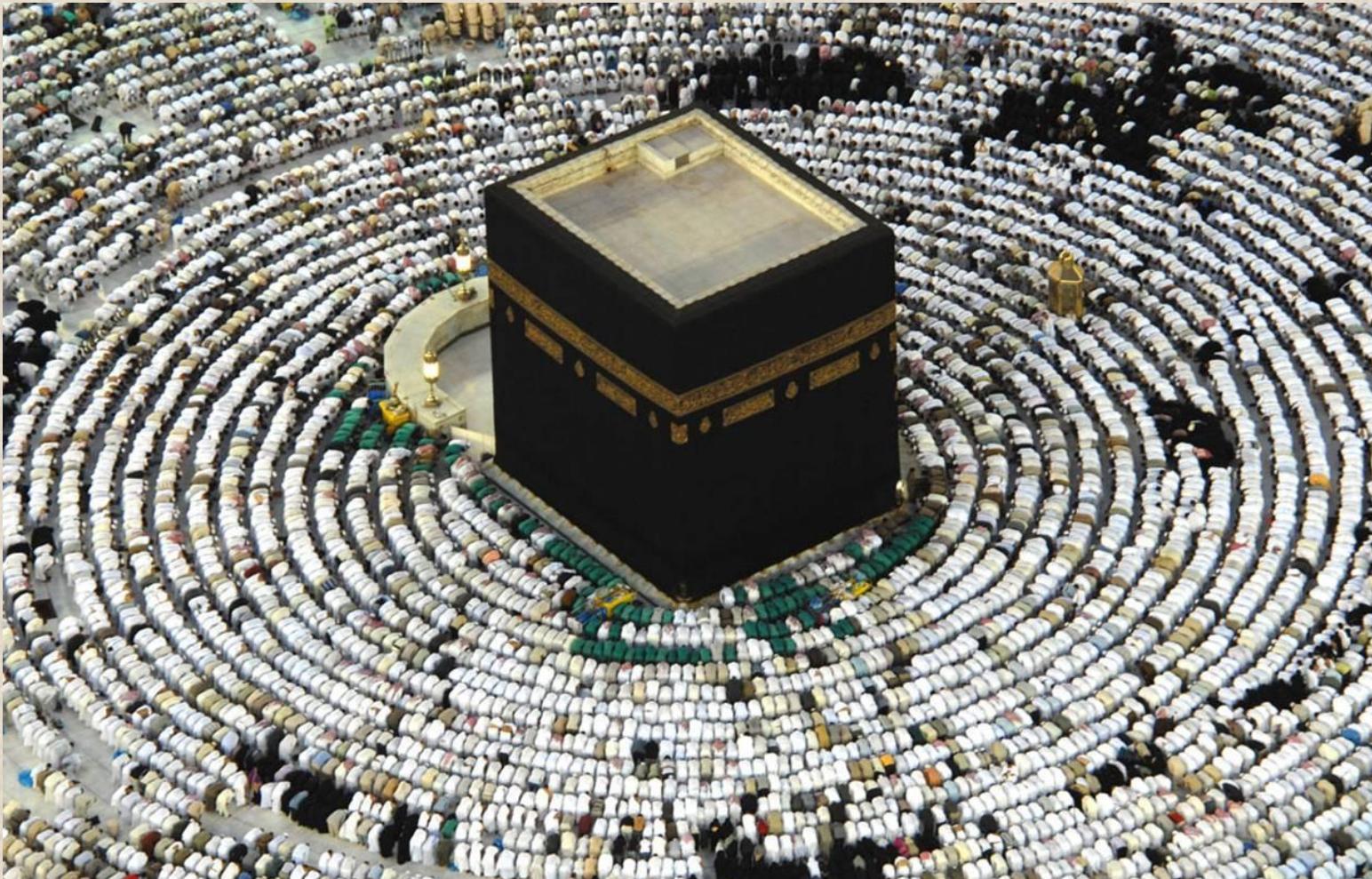
4. MILOSTINJA (ZEKAT)

- nije toliko bitno koliko će tko dati, nego je važno unutrašnje raspoloženje
- ipak, obično je praksa da obitelj da 2,5% godišnje od svojih ukupnih prihoda
- poseban se vjerski doprinos daje na Bajram, dan završetka Ramazana

5. HODOČAŠĆE U MEKU (HADŽ)

- muslimani su **dužni**, ako to mogu fizički i materijalno, **barem jednom u životu otići u Meku**
- hodočašće se sastoji od **tri obreda**:
 - svi hodočasnici najprije odlažu svoju odjeću i oblače bele haljine kao znak jednakosti pred Bogom, a zatim **obilaze 7 puta oko Ćabe** (tri puta brzo i četiri puta polako), a svaki puta poljube (ili barem dotaknu) crni kamen koji je uzidan u Ćabi
 - zatim **7 puta trče između dva brežuljka** (Safne i Merne), što simbolizira potragu Hadžere (starozavjetne Hagare, Sarine sluškinje s kojom je Abraham imao sina) i njezina sina Išmaela (Išmaela, sina Hagare i Abrahama)
 - potom hodočasnici odlaze na brdo Arafat, udaljeno nekoliko kilometara od Meke, gdje obavljaju **obred stajanja pred licem Gospodnjim**, odnosno stoje od podne do zalaska sunca i razmišljaju o Alahu; potom se vraćaju u Meku i završavaju hodočašće
- onaj tko obavi hadž, naziva se **hadžija** i to se pridaje njegovu **prezimenu** (npr. tko se preziva Selimović, nakon obavljenog hadža preziva se Hadžiselimović)

HODOČAŠĆE U MEKU (HADŽ)

MUSLIMANSKI BLAGDANI

- muslimani imaju dva glavna blagdana:
 - **Ramazanski bajram** - blagdan zahvale i radosti na kraju Ramazana zato što su izvršili dužnost ramazanskog posta
 - **Kurban bajram** - dan kada se kolju određene životinje i prinose Bogu, odnosno daje se deo siromašnima, deo prijateljima i rodbini, a deo ostane obitelji
- imaju i neke druge blagdane: **Nova hidžretska godina** (muslimanska godina traje 354 ili 355 dana), **Mevlud** (Muhamedov rođendan), **Mubarek noći** (više raznih blagdana kao spomen na neke važne događaje i osobe)

ISLAM I KATOLIČKA CRKVA

- islam je **iznimno lijepa religija** u kojoj je naglašeno sveopće bratstvo, održavanje moralnih zakona i vrednosti porodičnih odnosa, zatim važnost molitve, posta, pomaganja drugima itd., ali ipak kao hrišćani ne možemo sve prihvati, a posebno **odbacivanje vjerovanja u Hrista kao Boga**, odbacivanje Hrišćanskog poimanja **Trojstva**, zatim pozivanje na **sveti rat** (iako treba imati u vidu da je tu najčešće riječ o fundamentalistima, a ne pravovjernim muslimanima), shvatanje **raja i pakla** kao doslovnih mesta, **zanemarivanje Biblije** kao prave Božje objave i drugo...

RADILI:

Djuro Jelovac i
Bojan Aćimović III/2